

EIOPA hoiatab kindlustusandjaid ja panku, et need käsitleksid probleeme seoses krediidiriski kaitse kindlustuse müügist tulenevate suurte tasude ja huvide konfliktidega, või nende vastu võidakse võtta järelevalvemeetmeid

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) hoiatab kindlustusandjaid ja panku (kes tegutsevad kindlustustoodete turustajatena)¹, et nad tagaks, et need tooted pakuvad tarbijatele õiglast väärtust, tehes järgmist:

- ▶ võttes meetmeid seoses suure tasuga, mida kindlustuse koostajad maksavad kindlustuse turustajatele krediidiriski kaitse kindlustustoodete müügi eest²;
- ▶ vältides kahjulikke huvide konfliktide teket seoses panga kaudu kindlustusteenuseid pakkuvate ärimudelitega³.

Hoiatus antakse välja koosõlas määruse (EL) nr 1094/2010 artikli 9 lõikega 3⁴.

EIOPA järeldused

EIOPA hiljutisel panga kaudu kindlustusteenuse pakkumist käsitleval temaatilisel läbivaatamisel⁵ tuvastati tõsised probleemid, eelkõige seoses suurte vahendustasude ja huvide konfliktidega kindlustuse koostajate, turustajate ja tarbijate vahel, mille tulemuseks on ebaõiglast väärtust pakuvad tooted ja tarbijate piiratud valikuvõimalused panga kaudu kindlustusteenuste pakkumise ärimudelite kontekstis. Peamised järeldused näitavad järgmist:

- ▶ oluline osa tarbijate makstavatest brutokindlustusmaksetest on tasud pankadele, samas kui kahjunõuete väljamaksed tarbijatele on keskmiselt alla 30% brutokindlustusmaksetest;
- ▶ EIOPA leidis, et aastatel 2018–2020 maksti pankadele vahendustasusid järgmiselt:
 - 30–70% brutokindlustusmaksetest üle poole hüpoteeklaenude krediidiriski kaitse kindlustuspoliiside korral;
 - 40–80% brutokindlustusmaksetest üle kahe kolmandiku krediidiriski kaitse kindlustuspoliiside korral;

¹ Hoiatus on adresseeritud pankadele, kes on [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. jaanuari 2016. aasta direktiivi \(EL\) 2016/97 \(mis käsitleb kindlustustoodete turustamist\)](#) artikli 2 lõike 1 punkti 3 alusel registreeritud kindlustusvahendajatena. **NB! Seepärast tuleks käesolevas dokumendis esinevaid viiteid pankadele käsitada viidetena pankadele, mis on kindlustustoodete turustamist käsitleva direktiivi alusel registreeritud kindlustusvahendajatena.**

² Hoiatus hõlmab kolme temaatilise läbivaatamise kohaldamisalasse kuuluvat krediidiriski kaitse kindlustustoodet: hüpoteeklaenu krediidiriski kaitse, tarbijakrediidi krediidiriski kaitse ja krediitkaardi krediidiriski kaitse.

³ Termin „kindlustusteenuste pakkumine panga kaudu“ viitab krediidiriski kaitse kindlustustoodete tootva kindlustusandja ja sellise panga vahelisele suhtele, mis pakub nende krediidiriski kaitse kindlustustoodete müügikanalit kindlustusandja nimel.

⁴ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus \(EL\) nr 1094/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus \(Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve\)](#)

⁵ kokku on temaatilises läbivaatamises osalenud 174 kindlustusandjat ja 145 panka.

EIOPA TAVAKASUTUS

- 40–90% brutokindlustusmaksetest enamiku krediitkaardi krediiriski kaitse kindlustuspoliiside korral.
- ▶ Enamikul pankadel (74%) puudus krediiriski kaitse kindlustustoodete müümiseks kulujaotusmudel. Selliste andmete puudumisel ei saa suuri vahendustasusid põhjendada neid poliise turustavate pankade kuludega, arvestades ka, et krediiriski kaitse kindlustustooted ei ole tavaliselt kohandatud poliisid, mis põhjustab põhjendamatu tasusid tarbijatele ja ebaõiglasi hinnakujundustavasid.
- ▶ Sellised suured vahendustasud võivad põhjustada olulisi ja kahjulikke huvide konflikte ning halbade äritavade rakendamist kasumi maksimeerimiseks (nt agressiivsed müügimeetodid, väärmüük jm). Temaatiline läbivaatamine näitas ka, et need kindlustusandjad, kes on strateegilises liidus või kes kuuluvad pankadega samasse finantsvaldusettevõtjasse⁶ (moodustavad 63% kindlustusandjatest), maksavad sellistele pankadele suuremat vahendustasu kui mitteainuõiguslike turustuslepingute korral. See viitab, et suured vahendustasud tulenevad olemasolevatest panga kaudu kindlustusteenuse pakkumise ärimudelitest, mis nõuavad tugevaid juhtimismeetmeid (sh järelevalvesüsteeme), et nõuetekohaselt leevendada huvide konflikte kindlustuse koostajate, turustajate ja tarbijate vahel ning vältida seda, et need põhjustavad halbu äritavasid ja kahju tarbijatele.
- ▶ Lisaks on 34% pankadest rakendanud oma töötajate stimuleerimiskavasid seoses krediiriski kaitse kindlustustoodete müügiga, mis – suuri vahendustasusid arvestades – tekitab olulisi lisaprobleeme seoses vastavusega kindlustustoodete turustamist käsitleva direktiivi artikli 17 lõikele 3⁷.
- ▶ Enamik panku (83%) müüb krediitootega seotud krediiriski kaitse kindlustustoodet, mis tähendab, et tarbijad saavad krediiriski kaitse kindlustustoodet osta ainult siis, kui nad võtavad peamise krediitootete samalt pangalt. Selline tava piirab tarbijate võimalusi tutvuda eri pakkumiste ja hindadega ning võib suurendada väärmüügi ja agressiivsete müügitehnikate riske.
- ▶ Lisaks müüakse teatavaid krediiriski kaitse kindlustustooteid ühekordse kindlustusmaksena⁸ (32% hüpoteklaenu krediiriski kaitse kindlustusest, 51% tarbijakrediidi krediiriski kaitse kindlustusest ja 18% krediitkaartide krediiriski kaitse kindlustusest), mis tekitab lisaprobleeme seoses krediiriski kaitse kindlustuspoliisi ennetähtaegse lõpetamise, vahetamise või

⁶ Finantsvaldusettevõtja tähendab segafinantsvaldusettevõtjat Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiivi 2009/138/EÜ (kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta) artikli 212 lõike 1 punkti h tähenduses.

⁷ „Liikmesriigid tagavad, et kindlustustoodete turustajaid ei tasustata ning nad ei tasusta oma töötajaid ega hinda nende tulemuslikkust viisil, mis on vastuolus nende kohustusega tegutseda oma klientide huvides. Eelkõige ei tohi kindlustustoodete turustaja tasustamine, müügimeetodid ega turustaja muu tegevus viia olukorrani, mis võiks teda ennast või tema töötajaid suunata soovitava kliendile konkreetset kindlustustoodet, kui see kindlustustoodete turustaja saaks talle pakkuda teistsugust kindlustustoodet, mis vastaks kliendi vajadustele paremini.“

⁸ Ühekordse kindlustusmaksiga kindlustuspoliisid koostatakse ühekordse maksena, mis katab kogu kindlustuspoliisi maksumuse kogu kindlustusperioodi jooksul. Tarbijad peaksid maksma kogu kindlustusmaks ühekordse maksena lepingu alguses.

EIOPA TAVAKASUTUS

tühistamisega. Teatud pangad pakuvad võimalust teha kindlustusmakse laenuga, mis tekitab tarbijatele täiendavaid intressikulusid ja huvide konflikte, sest pangad võivad olla huvitatud sellise võimaluse pakkumisest, et saada teenustasu- ja intressitulu.

EIOPA leiab, et sellised tavad tekitavad tõsiseid probleeme seoses kindlustustoodete turustamist käsitlevas direktiivis sätestatud regulatiivsete aluspõhimõtete nõuetekohase rakendamisega ning võivad olla tarbijatele väga kahjulikud.

EIOPA ootused

EIOPA eeldab, et kindlustusandjad ja pangad seavad klientide huvid oma ärimudeli keskmesse⁹ ja võtavad asjakohaseid meetmeid, et vältida tarbijatele edasise kahju tekitamist.

EIOPA eeldab, et kõik kindlustusandjad ja pangad (kes tegutsevad kindlustustoodete turustajatena) järgivad täielikult kindlustustoodete turustamist käsitlevat direktiivi, sealhulgas toodete järelevalve ja juhtimismõudeid. Kui tarbijale on tekitatud kahju, peaksid kõik asjaomased kindlustusandjad ja pangad¹⁰ võtma parandusmeetmeid, et „parandada olukorda ja hoida ära klienti kahjustavate sündmuste kordumist“ kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/2358 (edaspidi „toodete järelevalvet ja juhtimist käsitlev delegeeritud määrus“)¹¹ artikli 7 lõikega 3¹².

EIOPA leiab, et meetmeid tuleks võtta järgmistes valdkondades:

1. Krediidiriski kaitse kindlustustoodete koostamine

- ▶ Krediidiriski kaitse kindlustustoodete koostajad peaksid tagama, et nende tooted on kavandatud vastama kindlaksmääratud sihtturu vajadustele¹³, mis tähendab õiglase väärtuse pakkumist ja õiglase hinnakujunduse tagamist. Selleks tuleks nende toodete heakskiitmise protsess kavandada viisil, mis on proportsionaalne asjaomase panga kaudu kindlustusteenuse pakkumise ärimudeli, krediidiriski kaitse kindlustustoote ja sihtturu keerukuse ja riskidega. Eelkõige peaksid kindlustusandjad ja pangad tegema järgmist.
 - Hindama, kas pank on *de facto* krediidiriski kaitse kindlustuspoliisi kaaskoostaja ja täidab toodete järelevalve ja juhtimise nõudeid. See hinnang on eriti oluline kollektiivlepingute korral, kus pank, mis on nii kindlustusvõtja kui ka turustaja, on tõenäoliselt ka *de facto*

⁹ Lisaks peavad kindlustusandjad ja pangad järgima eelkõige direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ebaausaid kaubandustavasid.

¹⁰ Enamik valimisse kaasatud kindlustusandjaid (64%) on 1. oktoobril 2018 või pärast seda koostanud, turustanud või oluliselt kohandanud oma krediidiriski kaitse kindlustustooteid, mis tähendab, et need tooted kuuluvad toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva delegeeritud määruse kohaldamisalasse.

¹¹ Komisjoni 21. septembri 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/2358, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/97 seoses toodete järelevalve ja juhtimise nõuetega, mida kohaldatakse kindlustusandjate ja kindlustustoodete turustajate suhtes.

¹² [Komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2017/2358 artikli 7 lõige 3.](#)

¹³ Kindlustustoodete turustamist käsitleva direktiivi artikli 25 lõige 1 ning toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva delegeeritud määruse artikli 5 lõige 3 ja artikkel 6.

EIOPA TAVAKASUTUS

kaaskoostaja. Mõnel juhul võivad asjakohased olla ka riigisisesed sätted, näiteks kindlustuslepingute suhtes kohaldatav õigus.

- Tagama, et toodete järelevalve ja juhtimise süsteem ja kontrollid on piisavad, et vältida panga lubamatut mõju tootekujundusele, v.a kui pank on ametlikult määratud kaaskoostajaks, ning toetada huvide konfliktide nõuetekohast juhtimist¹⁴.
- ▶ Koostajad peaksid samuti tagama, et testimise käigus hinnatakse, kas toode pakub sihtturule väärtust, sealhulgas tasakaalustama koostaja ja turustaja kasu sihtturu kasuga¹⁵. Testimine peaks hõlmama ka hinnangut selle kohta, kas kõik kulud on proportsionaalsed tootja ja turustaja kantavate kuludega ja saadava kasuga, ning pöörama erilist tähelepanu pakutava kindlustuskatte ja sihtturule pakutavate teenuste terviklikkusele, st kulud ei tohiks olla põhjendamatud.
- ▶ Tootjad peaksid kasutama kättesaadavaid andmeid (nt kaebused, tagasilükatud nõuded ja muud andmed) ning tegema asjakohaseid analüüse, et tagada toodete nõuetekohane järelevalve, sealhulgas, kas toode pakub sihtturule väärtust. Vastasel juhul peaksid nad võtma olukorra leevendamiseks asjakohaseid meetmeid, näiteks parandama tootekujundust, vähendama vahendustasusid jne ning hoidma ära klienti kahjustavate juhtumite kordumist, sealhulgas teavitades asjaomaseid panku ja kliente¹⁶.
- ▶ Samuti peaksid koostajad jälgima, et kindlustusvahendajatena tegutsevad pangad – sealhulgas juhul, kui pangal on partnerlussuhtes ja/või finantsvaldusettevõtjas juhtfunktsioon – tegutseksid kooskõlas oma toodete heakskiitmisprotsessi¹⁷ eesmärkidega ning et panga tasandil kehtestatud müügiskeemid, sealhulgas töötajate stimuleerimiskavad, ei kahjustaks tarbijaid.

2. Krediidiriski kaitse kindlustustoodete turustamise kord

- ▶ Kindlustusandjatelt ja pankadelt oodatakse, et nad hindaksid ja vaataksid läbi oma turustamis- ja tasustamiskorra, tagamaks, et nad tegutsevad alati ausalt, õiglaselt ja professionaalselt kooskõlas oma klientide parimate huvidega¹⁸. Eelkõige peaksid nad hindama, kas vahendustasude suurus on põhjendatud nende toodete pakkumisega seotud kuludega ja sihtturule pakutava kasuga.
- ▶ EIOPA eeldab, et kindlustusandjad ja pangad käsitlevad probleeme, mis on seotud krediidiriski kaitse kindlustustoodete müügist saadavate põhjendamatu suurte ja ebaproportsionaalsete vahendustasudega.

¹⁴ Toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva määruse artikli 4 lõike 3 punkt b.

¹⁵ Toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva määruse artiklid 4 ja 6.

¹⁶ Toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva määruse artikli 7 lõige 3.

¹⁷ Toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva määruse artiklid 8 lõiked 4 ja 5.

¹⁸ Kindlustustoodete turustamist käsitleva direktiivi artikkel 17 ja artikli 20 lõige 1.

EIOPA TAVAKASUTUS

- ▶ Arvestades võimalikke huvide konflikte seoses panga kaudu kindlustusteenuse pakkumise ärimudelitega, eeldab EIOPA, et toodete turustamiskorras võetakse arvesse toodete keerukust ja nendega seotud riske ning turustaja (panga) äritegevuse laadi, ulatust ja keerukust¹⁹. EIOPA eeldab ka, et koostajad tagavad, et osana oma krediidiriski kaitse kindlustustoodete turustamisstrateegiast määravad nad kindlaks kõige asjakohasema turustuskanali selle asemel, et tugineda olemasolevatele partnerlustele ja/või samasse finantsvaldusettevõtjasse kuuluvatele äriühingutele, ning teevad kindlaks võimalikud huvide konfliktid ja võtavad vajaduse korral leevendusmeetmeid.

Edasised meetmed

Edaspidi võivad kindlustusandjad ja pangad eeldada, et EIOPA ja pädevad asutused prioriseerivad krediidiriski kaitse kindlustustoodete turu järelevalvet. Kui kindlustusandjad ja pangad ei täida kindlustustoodete turustamist käsitlevas direktiivis ning toodete järelevalvet ja juhtimist käsitlevas delegeeritud määruses sätestatud nõudeid, võivad nad eeldada, et pädevad asutused kasutavad oma järelevalvevolitusi, võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, sealhulgas kohapealseid kontrole ja muid uurimisvolitusi. Rikkumise korral ja sõltuvalt rikkumise raskusastmest võivad kindlustusandjad ja pangad eeldada asjakohaste sanktsioonide ja/või haldusmeetmete võtmist, näiteks järgmist:

- ▶ kindlustustoodete turustamist käsitleva direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti b kohane nõue, et pank lõpetaks tegevuse ja hoiduks sellise käitumise kordamisest, sealhulgas selliste toodete turustamise lõpetamisest, mille korral ta ei suuda toote piisava ja nõuetekohase testimise abil põhjendada, et suured vahendustasud on põhjendatud õiglase hinnakujundusprotsessi alusel, st tooted, mille turustamisel ei ole järgitud toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva delegeeritud määruse artiklit 6;
- ▶ kindlustustoodete turustamist käsitleva direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti c kohaselt panga kui kindlustusvahendaja registreeringu kehtetuks tunnistamine.

Kindlustusandjad ja pangad võivad samuti eeldada, et:

- ▶ EIOPA jälgib, kuidas kindlustusandjad ja pangad rakendavad käesolevat hoiatust, sealhulgas meetmeid, mida pädevad asutused on võtnud temaatilise läbivaatamise käigus tuvastatud probleemide lahendamiseks nende turgudel;
- ▶ pädevad asutused võivad teha koostööd oma jurisdiktsiooni konkurentsi-, tarbijakaitse- ja muude asjaomaste asutustega, arvestades temaatilises läbivaatamises märgitud ebaausaid kaubandustavasid ja tarbijakaitseküsimusi.

¹⁹ Toodete järelevalvet ja juhtimist käsitleva määruse artikli 10 lõige 1.